

2.8.2007

הסכם הפנסיה בין ההסתדרות ללשכת התאום של הארגונים הכלכליים פוגע בעובדים החלשים

הסכם פנסיה נועד להבטיח לעובד/ת שפרש/ה מעבודה הכנסה שתאפשר להם להמשיך ליהנות מרמת החיים שהייתה קיימת קודם לפרישה - וגם הכנסה סבירה במקרה של נכות או איבוד כושר ההשתכרות.

חשיבותו של ביטוח פנסיוני הולכת וגדלה עם הזמן. ככל ששירותי הרווחה מצטמצמים (שירותי רווחה לקשישים, קצבת הזיקנה של הביטוח הלאומי והשלמת ההכנסה המצומקת) הופכת קיצבת הפנסיה למקור הכנסה משמעותי יותר.

מאז שקרנות הפנסיה עברו לחישוב פרטני לכל עובד, תקופת הצבירה לפנסיה וגובה הצבירה הם בין הגורמים המשפיעים ביותר על גובה קצבת הפנסיה העתידית. לכן, תקופות ללא הפרשה לפנסיה או הפרשה נמוכה פוגעות בגובה הקיצבה.

כמחצית בלבד מהעובדים במשק נהנים מביטוח פנסיוני. אלו עובדים שכוח המיקוח שלהם גבוה. בשבילם לא היה צורך בהסכם פנסיה. הבעיה היא בעיקר בקרב העובדים המוחלשים: עובדים זמניים ועובדים המועסקים בהעסקת משנה, כמו עובדי קבלן, חברות כוח אדם ועמותות המתפקדות כחברות כוח אדם לכל דבר. ההסכם החדש, שחותמיו – לשכת התאום של הארגונים הכלכליים וההסתדרות החדשה - מציגים אותו כהישג היסטורי, לא מבטיח לכל אלו פנסיה סבירה בהגיעם לפרישה.

זאת מכמה סיבות: ראשית, ההסכם קובע, כי החובה להפריש כספים לביטוח פנסיוני מתחילה רק לאחר תשעה חודשי עבודה. זה אומר שבמשך תקופה של תשעה חודשים, לא העובד/ת ולא המעביד יפרישו תשלומים לפנסיה. בגמר תקופה ההמתנה יהיה למעביד תמריץ לפטר את העובד/ת ולקבל במקומם עובדים חדשים שאין חובה להפריש עבורם לפנסיה. העובד/ת המפוטר/ת יאלצו למצוא עבודה אחרת, וגם שם יצטרכו להמתין תשעה חודשים, וחוזר חלילה.

הסכם הפנסיה החדש רק יחריף את התופעה הקיימת כבר עכשיו: דלת מסתובבת, כשעובדים מפוטרים אחרי תשעה חודשים, כדי להימנע מתשלום דמי הבראה ופיצויי פיטורים, ומוחזרים לאחר שלושה חודשים, כשרצף העבודה פסק, לאותו מקום עבודה.

תשלומי העובדים והמעסיקים לביטוח הלאומי, מופרשים מכל שעת עבודה, ללא קשר לוותק. חשיבות הביטוח הפנסיוני אינה נופלת מחשיבותו של הביטוח הלאומי. כך צריך להיות גם בהסדרי פנסיה. לכן הביטוח הפנסיוני חייב להיות חלק בלתי נפרד משכר העובד/ת, בדיוק כמו הביטוח הרפואי, חופשה בתשלום ותשלום בימי מחלה.

בעיה אחרת בהסכם שנחתם היא גובה ההפרשה: בשלב הסופי, בשנת 2013, ההפרשה לקרן הפנסיה לא תעלה על 15% מהשכר, פחות מהמקובל כיום בהסדרי הפנסיה המקיפה - לפחות 17.5%. להסדר שנקבע בהסכם תהיה השפעה ישירה על גובה הפנסיה שיקבלו העובדים בעת הפרישה והוא יוצר למעשה עובדים סוג ב' שיהפכו בבוא היום לפנסיונרים סוג ב' הזכאים לקצבה מצומקת ביחס לעמיתיהם. במידה וההסכם יחול גם על עובדים ששכרם גבוה מהמוצע יזכו גם אלה לתנאי פנסיה פחותים מהנהוג כיום, שכן על פי ההסכם תקרת השכר להפרשות היא השכר הממוצע במשק.

לסיכום, מדובר בהסכם פנסיה המקבע תנאי פרישה נחותים ביחס למה שקיים היום במשק. ההסכם עושה הנחה למעסיקים ומחייב אותם בהפרשות נמוכות מאד בהשוואה לעמיתיהם החתומים על הסכמים קיבוציים. המפסידים העיקריים הם העובדים המכוסים בהסכם, להם צפוי חסכון פנסיוני מצומצם שספק אם יוכל להבטיח קיום בכבוד בעת הפרישה.

הצעות החוק השונות שהוגשו בנוגע לחוק פנסיה חובה, כולן היו טובות בהרבה מהסכם הפנסיה החדש. לאחר החתימה על הסכם הפנסיה הגרוע, גדלה החשיבות של חקיקת חוק פנסיה חובה שיקבע פנסיה לכל עובד/ת מחודש העבודה הראשון, בשיעור הפרשה שלא יפחת מהשיעור המשולם כיום.

בכל יום שיהיו בחקיקת חוק פנסיה ראוי לשמו מצטרפים עוד עובדים לעשרות האלפים הצפויים לצנוח מתחת לקו העוני בהגיעם לפרישה משום שלא הופרשו עבורם כספים לפנסיה. ההסכם הקלוקל שחתמה ההסתדרות עם המעסיקים יגרום לדחייה נוספת בחקיקת החוק.